

Ministerie van Landbouw, Natuur en
Voedselkwaliteit
T.a.v. Internetconsultatie 8ste AP nitraatrichtlijn
(Online)

Betreft: Reactie op concept 8ste actieprogramma Nitraatrichtlijn

Saasveld, 24 augustus 2025

Geachte mevrouw, meneer,

Naar aanleiding van de consultatie die is gestart voor het concept van het 8ste programma Nitraatrichtlijn en in het bijzonder het Protocol bepaling mineraal stikstofresidu geven wij u deze reactie.

Als onderzoek en adviesbureau dat zich bezighoudt met de bemonstering en analyse van (o.a.) grond zijn we zeer betrokken bij dit onderwerp. Jaarlijks nemen we circa 10000 grondmonsters voor verschillende doelen en volgens verschillende protocollen afhankelijk van eisen en wensen van de klant en wetgeving.

In het algemeen kunnen we zeggen dat het belangrijk is om mogelijkheden te bieden en rekening te houden met de vakmanschap van de agrarische sector om zelf aan het stuur te zitten van N-residubeperkende maatregelen. Het doet ons dan ook deugd dit terug te zien in de concepttekst van het 8ste programma.

In deze reactie zullen we verder ingaan op het rapport "Protocol bepaling mineraal stikstofresidu". Hierbij zullen we verwijzen naar de betreffende hoofdstukken waarop de reactie betrekking heeft.

Hoofdstuk 3 (3.1 Doel en Reikwijdte)

In de beschrijving van de reikwijdte is heel direct aangeduid dat het om enkel en alleen om minerale stikstofmetingen gaat in één laag gemeten.

Vanuit het perspectief en de beleving van een agrarisch ondernemer is het belangrijk dat dit ook breder zou kunnen worden gecombineerd met andere landbouwkundige en milieurelevante parameters (in bijvoorbeeld de bovenlaag). Immers worden er toch al behoorlijke monsternamenkosten gemaakt die meteen zouden kunnen dienen om andere parameters mee te bepalen al dan niet op een geborgde methode. Dit kan helpen voor draagvlak in de sector met weer de ondernemer aan het stuur.

Hiervoor zou het ook beter zijn om de stikstof tevens in 3 separate lagen te bemonsteren en te bepalen (zie ook COSUN Groeikracht project). Hiermee heeft een ondernemer meer data tot z'n beschikking waarmee hij aan de knoppen kan draaien.

Hoofdstuk 3 (3.2 Materiaal en apparatuur en 3.3 Bemonsteringstijdstip)

Er wordt verwezen naar een voorkeur voor automatische bemonsteringsapparatuur. Deze apparatuur is erg kostbaar en werkt kostprijsverhogend en is zeker niet sneller (reiniging kost veel meer tijd) dan de handmatige methode. Gezien het zeer korte tijdsbestek waarbinnen de monsters moeten worden genomen als beoogd, is het dus nodig zeer veel capaciteit aan te schaffen wat een erg hoge investering vergt voor de laboratoria en monster nemende organisaties.

Hoofdstuk 3 (3.4 Monstername procedure)

Het voorschrijven van een methode als gestratificeerd, waarbij de huismethode (zig-zag methode) voorlopig nog wordt toegestaan is erg beperkend op de capaciteit van monstername. De ervaring in de P-differentiatie heeft geleerd dat de gestratificeerde methode erg gevoelig is voor softwarestoringen die vertraging in de uitvoering opleveren. Indien systemen op een zulk grote schaal gestratificeerde monstername moeten verwerken zal dit ook een grote investering vergen en dus kostprijsverhogend werken.

Bovendien is 2021 in een wetenschappelijk onderzoek (Ehlert et al.) aangetoond dat gestratificeerd onderzoek en de huismethode (als ook gebruikt in de huidige mestwetgeving) dezelfde gemeten waarden te zien geven. Daarom zouden willen voorstellen de huismethode ook als methode toe te staan in zowel de huidige als toekomstige protocolvorm.

Het noemen van de drainschade die voorkomen moet worden hoort naar ons idee niet thuis in het protocol en is in de genoemde vorm niet uitvoerbaar. Een monsternemer heeft geen idee op welke positie of afstand hij zich bevindt ten opzichte van de drains. Vaak weet een boer het wel ongeveer maar ook onvoldoende precies om schade te kunnen voorkomen. Bovendien is de informatie ook niet digitaal beschikbaar in kaartvorm met voldoende precisie.

Hoofdstuk 3 (3.5 Transport, bewaring en mengen)

Het gekoeld bewaren of in ieder geval niet te snel stijgen van de temperatuur van het monster is van belang. Echter is voor een praktische werking, ook gezien de korte periode waarin het wordt uitgevoerd van belang om constant door te kunnen gaan op alle werkbare dagen. In de voorgestelde eisen (binnen 3 dagen analyseren) is monstername op het einde van de dag vrijdags en of zaterdag een probleem. Voorgesteld wordt een ruimere marge waarbinnen geanalyseerd moet worden. (5 dagen, mits gekoeld).

De onderbouwing voor deze keuze van 3 dagen is uiterst mager naar ons idee en heeft grote gevolgen voor de praktische uitvoering.

Hoofdstuk 3 (3.6 Laboratoriumanalyse)

De bepaling van nitraat en ammonium (N- residu) wordt voorgeschreven op een bepaalde wijze in het protocol. Dit sluit weinig aan bij de methoden die nu in de markt worden toegepast. Wellicht is het doen van inventariserend werk op dat gebied om praktische problemen zichtbaar te krijgen een benodigde stap.

Hoofdstuk 4 Onderbouwing protocol

Als eerder benoemd vinden we het belangrijk aan te geven dat in de **eindversie** van het protocol ook ruimte moet blijven voor:

- de eigen methode (zie 3.4).
- De lagen zouden separaat moeten worden bemonsterd en geanalyseerd (3.1)
- Ruimte in de eindversie voor handmatig bemonsteren (en niet enkel machinaal)
- Een ruimer tijdsbestek als monstername periode te nemen

Wij hopen u met deze punten belangrijke zaken te hebben benoemd die nadere aandacht verdienen voor een praktische inpasbaarheid op korte en lange termijn.

We zijn uiteraard ook bereid om dit verder toe te lichten voor uw organisatie.

Met vriendelijke groet,

Met vriendelijke groet,

Remco Woertman

Directeur Dumea/Terra Agribusiness BV